

Nr 36.

Ankom till riksdagens kansli den 14 maj 1915 kl. 12 m.

Utlåtande, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående utvidgning av riksdagens bibliotek till centralt förvaltningsbibliotek.

I en till riksdagen den 16 nästlidna april avlåten, till bankoutskottet hänvisad proposition, nr 170, har Kungl. Maj:t under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag till riksdagens prövning framlagt vid propositionen fogade förslag till

- 1) stadgar för riksdagsbiblioteket;
- 2) ändrad lydelse av §§ 1 och 4 i instruktionen för riksdagens bankoutskott;
- 3) stat för riksdagsbiblioteket och
- 4) villkor och bestämmelser för åtnjutande av de i staten för riksdagsbiblioteket upptagna avlöningsförmånerna.

Kungl. Maj:t har vidare i samma proposition föreslagit riksdagen att, under förutsättning av bifall i huvudsak till omförmälda förslag, dels bestämma, att den nya staten för biblioteket skall träda i kraft, vad angår styrelse och förste bibliotekarie, den 1 juli 1915 och i övrigt den 1 januari 1916;

dels föranstalta därom, att åt riksdagsbiblioteket beredes lokal inom riksdagshuset i huvudsaklig överensstämmelse med vad i ovanberörda utdrag av statsrådsprotokollet anges;

dels höja förslagsanslaget till riksdags- och revisionskostnader, nu 1,225,000 kronor och i årets statsverksproposition föreslaget till 1,250,000

Bihang till riksdagens protokoll 1915. 8 saml. 28 häft. (Nr 36—37.) 1

kronor, med ytterligare 10,000 kronor till 1,260,000 kronor ävensom in-
draga reservationsanslaget till kostnader för riksdagens bibliotek å 7,000
kronor och i dess ställe till bestridande av kostnader för riksdagsbiblio-
tekets komplettering och utvidgning anvisa ett reservationsanslag å 10,000
kronor;

dels ock ställa till vederbörandes förfogande erforderliga medel för
bibliotekets flyttning och ordnande ävensom, därest så skulle finnas
nödigt, för anskaffande utom riksdagshuset av lämpliga lokaler för justitie-
ombudsmansexpeditionen.

I avseende å de här ovan omförmälda förslagen och den av Kungl.
Maj:t lämnade utredningen tillåter sig utskottet att hänvisa till propositionen.

På sätt av åberopade statsrådsprotokollet framgår, anhöll riksdagen
i skrivelse den 7 maj 1912, att Kungl. Maj:t ville låta utreda, huruvida
och i vad mån riksdagens bibliotek borde och kunde utvidgas till ett
centralt förvaltningsbibliotek, ävensom huruvida och i vad mån en sådan
utvidgning borde medföra ökad lånerätt vid biblioteket, samt för riksdagen
framlägga det förslag, vartill denna utredning kunde föranleda.

Riksbibliotekarien, till vilken riksdagens skrivelse remitterades, ut-
talade i underdånigt utlåtande den 17 juni 1912 sin anslutning till riks-
dagens framställning. Därvid ville dock riksbibliotekarien ifrågasätta,
huruvida ej en blivande utredning borde omfatta frågan om och i vad
mån ett centralt förvaltningsbiblioteks funktioner skulle kunna över-
tagas av kungl. biblioteket. Anskaffande av en särskild lokal bleve
därigenom åtminstone för den närmare framtiden obehövt, likaså för-
värvat av en stor del litteratur, som redan i kungl. biblioteket före-
funnes.

Enligt nådigt bemyndigande den 18 oktober 1912 tillkallade där-
efter chefen för finansdepartementet sakkunniga för att inom nämnda
departement verkställa utredning av frågan enligt de i riksdagens skrivelse
angivna grunder. Dessa sakkunniga hava den 8 november 1913 avgivit
betänkande och förslag i ämnet.

I berörda betänkande hava de sakkunniga framhållit, hurusom för
skapande av ett centralt förvaltningsbibliotek två utvägar vore möjliga,
den ena upprättandet av ett helt och hållet nytt bibliotek, den andra
överlämnandet av ett sådant biblioteks funktioner åt en redan befintlig
biblioteksinstitution, med vars övriga åligganden dessa lämpligen kunde
förenas. Då den första utvägen givetvis skulle förutsätta avsevärda kost-
nader såväl för lokal och personal som även för anskaffande av erforderligt

bokbestand, borde enligt de sakkunnigas mening en lösning sökas på den andra av de två nämnda vägarna. De institutioner, som därvid kunde komma i fråga, vore kungl. biblioteket och riksdagens bibliotek. Vid valet dem emellan hava de sakkunniga föredragit det sistnämnda.

Ett avgörande villkor för valet av riksdagens bibliotek hava de sakkunniga ansett vara, att utrymmesförhållandena inom riksdagshuset låte sig på ett tillfredsställande sätt ordnas. I sådant avseende innebär förslaget vidtagande av åtskilliga förändringar inom riksdagshuset bland annat att den till justitieombudsmannens expedition upplåtna lägenheten skulle tagas i anspråk för biblioteket.

De sakkunnigas förslag innebär vidare sammanförande till ett bibliotek av de nu hos olika centrala ämbetsverk och myndigheter spridda boksamlingarna. Därvid har emellertid förutsatts, att från dylik överflyttning i varje fall böra undantagas de bibliotek och samlingar, som antingen skapats för verkens egna behov och i sådan egenskap dagligen utnyttjas eller ock äro av den speciella art, att deras ämne icke lämpligen bör bliva representerat inom ett allmännare förvaltningsbibliotek.

Med anledning av förslaget hava yttranden infordrats från samtliga de ämbetsmyndigheter, som därav skulle beröras, varjämte utlåtande inhämtats från riksbibliotekarien. Av de inkomna yttrandena framgår, att såväl riksbibliotekarien som det övervägande flertalet myndigheter principiellt anslutit sig till förslaget.

Det förslag, som Kungl. Maj:t framlagt i förevarande proposition, avviker endast i smärre detaljer från vad de sakkunniga i sitt betänkande hemställt, och utskottet finner ifrågasättande förslag att tillvarata och biblioteksmässigt ordna den genom statsmyndigheter, kommittéer och annorledes för statsändamål förvärfvade litteraturen vara förtjänt av synnerligt beaktande.

Beträffande den här ovan berörda lokalfrågan vill utskottet omförmåla, hurusom fullmäktige i riksgäldskontoret till sistlidet års bankoutskott överlämnat förslag till utförande för en kostnad av omkring 57,000 kronor av åtskilliga förändringar och anordningar inom riksdagshuset. Med anledning härav uttalade utskottet i skrivelse till fullmäktige den mening, att de då föreslagna ändringsarbetena, däri till huvudsaklig del inginge sådana, som ifrågasatts av de sakkunniga, borde utföras i ett sammanhang med de förändringar, som bleve en följd av ett eventuellt anordnande av centralt förvaltningsbibliotek inom riksdagshuset, vilken uppfattning utskottet fortfarande hyser.

Utskottet anser sig vidare böra erinra, att genomförande av förslag

i sådant avseende medför en så pass avsevärd engångskostnad, att det under nu rådande ekonomiskt brydsamma tider kan råda tvekan om lämpligheten av att tillstyrka en dylik utgift.

Under sådana förhållanden och då propositionen till riksdagen inkommit så sent, att det för utskottet mött svårigheter att för riksdagen framlägga erforderlig utredning rörande lokalfrågan i dess helhet, har utskottet, som för övrigt anser ärendets avgörande kunna utan avsevärd olägenhet uppskjutas till ett kommande år, funnit sig ej kunna tillstyrka riksdagen att för närvarande bifalla propositionen.

Aberopande vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att Kungl. Maj:ts förevarande proposition nr 170 icke för närvarande må av riksdagen bifallas.

Stockholm den 14 maj 1915.

På bankoutskottets väguar:

I. VON STAPELMOHR.

Vid detta ärendes slutbehandling hava närvarit:

av första kammaren: herrar *von Stapelmohr*, *Neiglick*, *Hedenstierna*, *Trapp*, *Wickman*, *Gustafsson*, *Roos* och *Gelotte* samt

av andra kammaren: herrar *Vahlquist*, *Söderberg* i Stockholm, *Kristensson*, *Sommelius*, *Lindvall* och *Edbom*.
